

Józef Mieczysław Bagiński

Profesor Wacław Odyniec 1922-1999

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 681-683

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Profesor Waclaw Odyniec
1922—1999

Był historykiem, nauczycielem akademickim, etnografem, regionalistą, muzealnikiem i kulturoznawcą. Z urodzenia wilnianin, z wyboru Pomorzanin.

Urodził się 17 lutego 1922 r. w Wilnie, w rodzinie sięgającej swymi korzeniami tradycji szlacheckich, posiadającej swoje dobra ziemskie na Kresach Północno-Wschodnich II Rzeczypospolitej. Dzieciństwo spędził w majątku babki Dorże w ówczesnym powiecie oszmiańskim. Do gimnazjum imienia Jana Śniadecznego uczęszczał w Oszmianie, gdzie w 1939 r. uzyskał małą maturę. Po wybuchu II wojny światowej przeniósł się do Wilna i tam do 1941 r. uzupełniał średnie wykształcenie, na podstawie czego po wojnie w Toruniu (1946 r.) otrzymał świadectwo dojrzałości.

W okresie okupacji uczestniczył w ruchu oporu. Gdy powstała 8 Brygada Oszmiańska Armii Krajowej Okręgu Wileńskiego dowodzona przez porucznika W. Turonka (pseudonim „Tur”), Waclaw Odyniec (pseudonim „Dzik”) brał udział we wszystkich akcjach zbrojnych tego ugrupowania, aż po operację „Ostra Brama” 6—13 lipca 1944 r. Na przełomie 1944 i 1945 r. Jego oddział działał głównie w Puszczy Nalibockiej. Do krytycznego momentu doszło 2 lutego 1945 r. pod Rowinami koło miasteczka Korelicze (ok. 25 km na wschód od Nowogródka). Kilkakrotnie większe oddziały NKWD rozbiły siły polskie. Zginęło 52 partyzantów. Uratował się dowódca z kilkoma żołnierzami; był wśród nich W. Odyniec. W marcu 1945 r., chroniąc się przed aresztowaniem, wyjechał do Polski.

W 1946 r. rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie w Toruniu im. Mikołaja Kopernika, gdzie w grudniu tego roku został zastępcą asystenta w Zakładzie Historii prof. dr. Karola Górskiego. Pod jego kierunkiem w 1949 r. napisał pracę magisterską na temat: *Działalność Erazma Manteuffla w Gdańsku w 1526 r. na tle polityki polsko-pomorskiej w XVI w.* W listopadzie 1948 r. przeniósł się do Gdańska i tam został przyjęty na etat asystenta w Wyższej Szkole Pedagogicznej. Nadal będąc uczniem prof. K. Górskiego, rozwijał swoje zainteresowania naukowe, które z czasem wykrystalizowały się w specyficzny dla regionu, gdzie przyszło mu pracować, program badawczy, zawierający dzieje Prus Królewskich od XV do XVIII w. na szerokim tle dziejów Wielkiego Pomorza. Ważnym etapem w tych badaniach była dysertacja *Starostwo puckie 1546—1678*, za którą otrzymał w 1960 r. stopień doktora. Przejawem zaintereso-

wań etnografią historyczną była praca wydana w 1966 r. pt. *Życie i obyczaje ludu pomorskiego w XVII i XVIII w.* W następnym roku uzyskał habilitację na Uniwersytecie Poznańskim im. A. Mickiewicza za dotychczasowy dorobek naukowy i przedstawioną rozprawę pt. *Polożenie ekonomiczne i społeczne chłopów województwa pomorskiego w XVIII w.*

W 1974 r. W. Odyniec uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1986 r. — zwyczajnego. Z Jego nazwiskiem wiąże się kilkanaście większych publikacji, których był autorem lub współautorem i ok. 250 rozpraw, artykułów i recenzji wydrukowanych w czasopiśmie naukowych. Znaczącą pozycją historyczną jest monografia pt.: *Dzieje Prus Królewskich* (Warszawa 1972).

Do końca życia pracował nad pełną syntezą Prus Królewskich, w której, jak się często zwierzał, nie może także zabraknąć dziejów dominium warmińskiego. Właśnie po 1972 r. zaczął żywo interesować się życiem naukowym naszego środowiska i dziejami naszego regionu. Bywał dość często w Olsztynie i w okolicznych miastach. Można Go było spotkać na odczytach PTH, sympozjach i sesjach organizowanych przez Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego czy Muzeum Warmii i Mazur.

Od 1974 r. był W. Odyniec członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego im. W. Kętrzyńskiego, biorąc aktywny udział w pracach Komisji Historycznej. Już na pierwszym spotkaniu wygłosił referat pt. *Między zaściankiem a Europą. Z dziejów szlachty pomorskiej.* Spotkań tych było sporo. Ostatni raz był Profesor w Olsztynie przed czterema laty, gdy Jego uczniowie, przyjaciele i współpracownicy z WSP wręczyli Mu księgę pamiątkową Jemu poświęconą z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin i zbliżającego się pięćdziesięciolecia pracy naukowej.

W „Komunikatach Mazursko-Warmińskich” spotykamy Jego recenzje ważnych publikacji, dotyczących naszego regionu, w „Studiach Warmińskich” zamieszczał materiały poświęcone Stanisławowi Hozjuszowi.

Współpracując z Wydawnictwem „Pojezierze”, W. Odyniec przyczynił się do druku dwóch pozycji z jakże cennej dla historiografii polskiej serii „Literatura Warmii i Mazur w Dawnych Wiekach”, a mianowicie: Stanisław Hozjusz, *Poezje* (Olsztyn 1980, wyd. II 1988), Tomasz Bielawski, *Myśliwiec* (Olsztyn 1980, wyd. II 1985), pisząc do nich wstępy.

Wypromował blisko 300 magistrów i dziewięciu doktorów. Prawie połowa Jego doktorantów swoje prace poświęciła dziejom Warmii w okresie staropolskim. Ostatnią Jego doktorantką była Barbara Śliwińska, przelozona sióstr katarzynek w Braniewie. Jej dysertacja poświęcona Reginie Protmann (1552—1613) została włączona do procesu beatyfikacyjnego, który się zakończył 13 czerwca 1999 r. w Warszawie wyniesieniem Reginy na ołtarz przez Jana Pawła II.

Nawiązując do Jego osobistych kontaktów z Olsztynem, należy przypomnieć, że W. Odyniec od lipca 1975 r. do lutego 1976 r. prowadził w olsztyńskiej WSP seminarium magisterskie z historii Prus Królewskich i Warmii oraz poświęcony tym zagadnieniom wykład monograficzny.

W. Odyniec pełnił wiele funkcji w organizacjach naukowych i społecznych. We wszystkim, czego się podejmował, wykazywał wielki profesjonalizm i niezwykłą aktywność. Za tę działalność został uhonorowany wieloma odznaczenia-

mi, w tym Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Za zasługi wojskowe otrzymał Krzyż Armii Krajowej i Krzyż Partyzancki. Otrzymał też wiele odznaczeń regionalnych. W Olsztynie wręczono Mu medal pamiątkowy z okazji dwudziestolecia WSP oraz honorową odznakę „Za zasługi dla WSP”.

Zmarł 9 kwietnia 1999 r. w Tczewie, pochowany na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku-Wrzeszczu. Pozostawił w głębokim smutku żonę Krystynę, córkę Joannę Marię i syna Pawła wraz z ich rodzinami.

Tkwi w nas, żyjących, wielka wdzięczność dla Profesora za wszystko, czego dokonał, oraz nadzieja przekazana przez Horacego „Non omnis moriar!”

Józef Mieczysław Bagiński